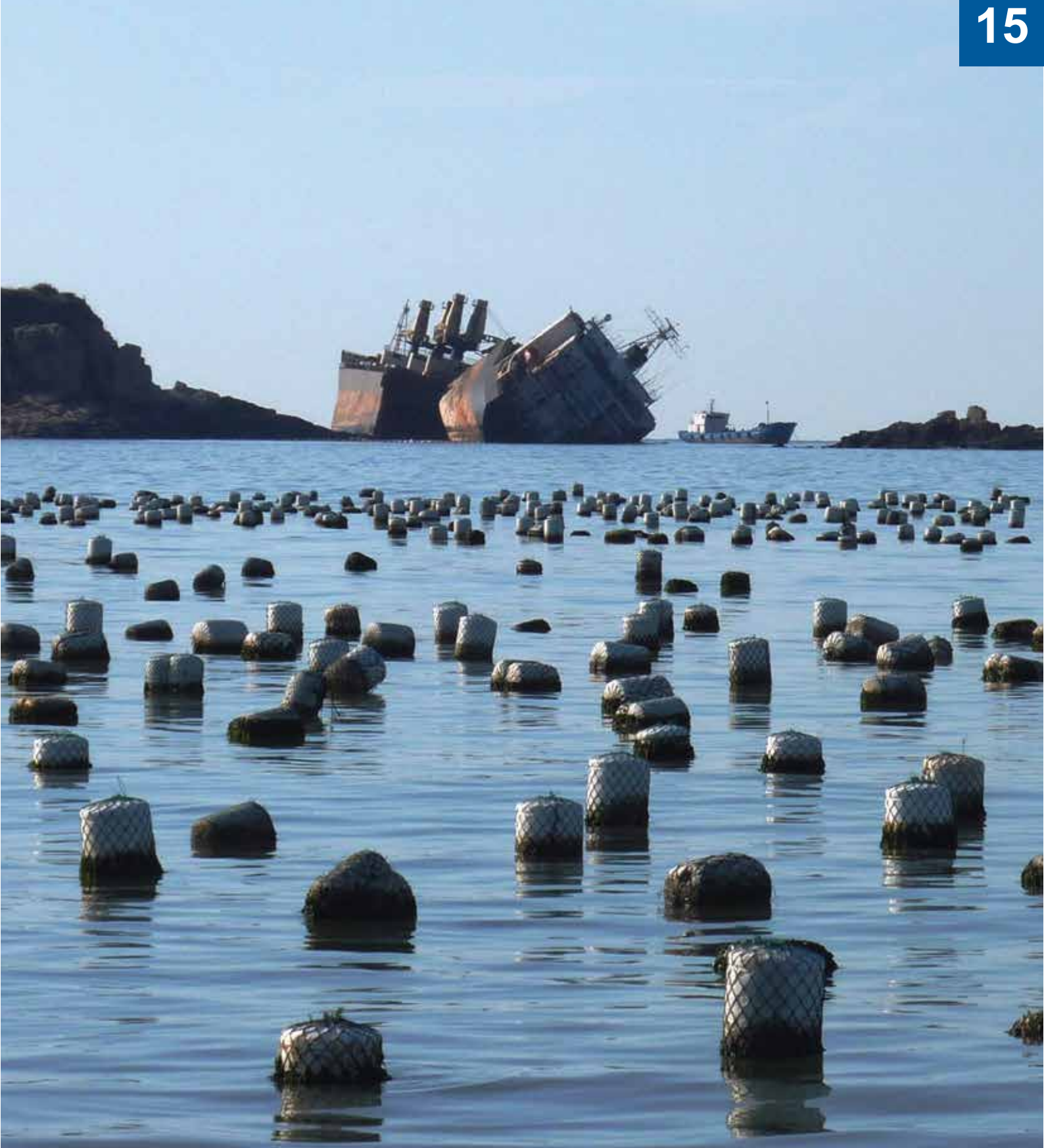

PETROL KİRLİLİĞİ TAZMİNAT TALEPLERİNİN HAZIRLANMASI VE SUNULMASI

TEKNİK BİLGİ KİTAPÇIKLARI

15

Giriş

Bir petrolün kazara dökülmesi çeşitli kuruluşlar ve şahıslar için bir mali kayba neden olabilmektedir. İlgili kişilerin en iyi çabalarına rağmen ortaya çıkan temizlik uzun vadeli ve maliyetli olabilmektedir. Petrol sahil şeridinde gelebilme, mülkte hasara ve ekonomik kayba neden olabilmekte, özellikle de yerel balıkçılık veya turizm sektörlerini etkileyebilmektedir. Bir petrolün kazara dökülmesinin bir sonucu olarak mali bir zarar görenler tazminata hak kazanabilmektedir.

Bu kitapçıkta kaydedilecek bilgiler ve bir hak talebinin desteklenmesi için gerekli olan belgeler ve başka kanıtlar hakkında rehberlik sağlanmaktadır. Bir hak talebinin düzenlenebileceği ve sunulabileceği süreç de ana hatlarıyla anlatılmaktadır. Bu kitapçık esasen gemilerden petrolün kazara döküldüğü vakalara uygulanabilir olmakla birlikte öne sürülen hususların birçoğu başka kaynaklardan kazara petrol dökülme vakaları için yararlı olacaktır.

Genel Bakış

Gemi kaynaklı kazara petrol dökülme vakalarının bir sonucu olarak neden olunan hasar için tazminat ödemesi büyük oranda, vakanın veya hasarın meydana geldiği ülke sınırları içerisinde uygulanabilir olan yasal sisteme bağlı olmaktadır. Birçok ülke hak taleplerinin ödenmesini kolaylaştırmak için tasarlanmış bir veya daha fazla birtakım uluslararası tazminat sistemine imzacıdır¹. Uygulanabilir bir anlaşmaya imzacı olmayan ülkeler için, ulusal yasalar elde edilebilir tazminatı tespit edecektir².

Sistemlerin ayrıntılı bir açıklaması, işbu kitapçığın kapsamının ötesindedir. Bununla birlikte, vakaların çoğunda, geminin üçüncü şahıs sorumluluk sigortasını yaptırdığı, genellikle bir Koruma ve Tazminat Derneği olan sigortacı birincil tazminat kaynağı olacaktır. Devamlılığını sürdürme eğiliminde olan petroleri taşıyan tankerler için, tazminat ödemelerine Uluslararası Petrol Kirliliği Tazminat Fonları dahil olabilmektedir. Başka vakalarda, tazminat ulusal bir devlet fonundan elde edilebilmektedir. Beklenen kirlilik kaynağına bakılmaksızın, hak taleplerinin sunulmasını genellikle, kendi kayıplarını ispat etme sorumluluğunun yükümlülüğünün bir davacıya ait olduğu tanımlanmış bir yol izlenecektir. Kuruluşların tazminatı ödemesine olanak sağlanması için, hak talebinin tamamen anlaşılmasının, yeterli ve uygun destekleyici bilgilerin sağlanması gerekmektedir.

Hak taleplerinin hazırlanması ve sunulması hakkında ayrıntılı bilgileri ayrı ayrı tazminat sistemlerine uygun olan birtakım hak talebi kılavuzlarında bulabilirsiniz. Özellikle Uluslararası Petrol Kirliliği Tazminat Fonlarının Hak Talepleri Kılavuzu³, Uluslararası Petrol Kirliliği Tazminat Fonlarını içeren vakalara sıkı sıkıya uygulanmakla birlikte tankerlerden başka gemileri içeren, fona dahil olmayan ülkelerdeki vakalar ve başka deniz vakaları dahil olmak üzere başka birçok yargı çevresinde faydalı rehberlik sağlamaktadır. Bu ITOPF kitapçığında hak taleplerinin değerlendirildiği veya çözüme kavuşturulduğu süreçler ayrıntılı olarak göz önünde bulundurulmamaktadır ve

¹ Uluslararası programlar tankerlerden devamlılık gösterme eğiliminde olan petrolerin kazara dökülme vakalarına uygulanabilir Sivil Sorumluluk ve Fon Anlaşmaları, gemilerden gemi yakıtının kazara dökülme vakalarına uygulanabilir Gemi Yakıtları Anlaşması ve gemilerden devamlılık gösterme eğiliminde olmayan kazara dökülme vakalarına uygulanabilir HNS Anlaşmasını (henüz yürürlükte değildir) içermektedir. Denizcilikte Hak Talepleri İçin Sorumluluk Sınırlandırması Anlaşması da ilgili olabilmektedir (bakınız www.imo.org). Devamlılık gösterme eğiliminde olan petrol tanımını Denize Kazara Dökülen Petrolerin Akıbeti hakkındaki ayrı ITOPF kitapçığında bulabilirsiniz.

² örneğin, ABD Petrol Kirliliği Anlaşması, 1990.

³ www.iopcfund.org/publications.htm

▲ Şekil 1: Bir gemiden petrolün kazara dökülmesi halinde, maruz kalınan zararlar için tazminat, uygulanabilir yasal sisteme bağlı olarak birkaç kaynaktan elde edilebilmektedir.

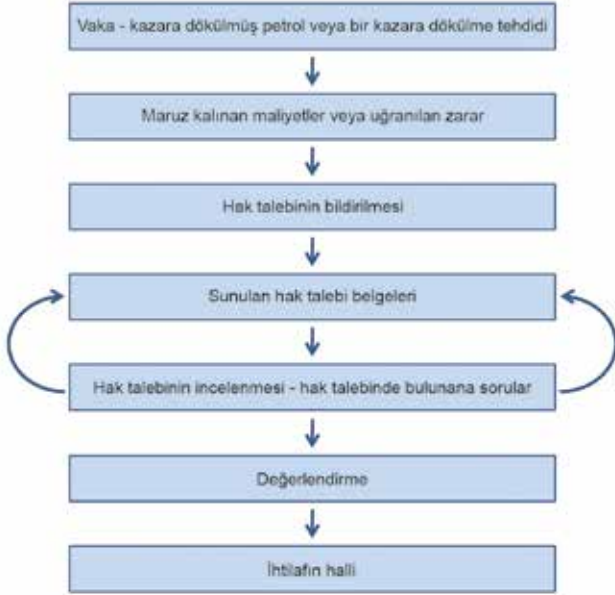
hak talepleri kılavuzlarında verilen rehberliğin yerini almaktan ziyade destekleme amacındadır. Bir enkazda veya batıkta geriye kalan petrolün kaldırılması için hak talepleri de göz önünde bulundurulmamaktadır.

Değerlendirme süreci

Birçok vakada, hak taleplerin çözüme kavuşturulması süreci bir dizi adımlar şeklinde gerçekleştirilmektedir (Şekil 2). Bir kaybın öngörüldüğü hallerde, kaybın miktarı hakkında bilgilerle desteklenen bildirim ilk fırsatta yapılması gerekmektedir. Kayıplarının yeterli kanıtını sağlamak hak talebinde bulunanın sorumluluğundadır ve hak talebi değerlendirme süreci boyunca ek bilgiler ve kanıt talep edilebilmektedir. Bu nedenle, değerlendirme hak talebi sahibi ve hak talebini çözüme kavuşturmakla sorumlu olanlar arasında süreç tamamlanıncaya kadar tekrarlı alışverişler biçimini alabilmektedir. Çoğu durumda, ödenecek olan tazminatın miktarı hakkında mutabakata, kanuni işlemlere ve ilgili maliyetlere ihtiyaç duyulmaksızın dostane bir temelde ulaşılmaktadır.

Hak taleplerinin bildirilmesi

Genellikle maruz kalınmakta olan bir kayıp ve sunulmakta olan bir hak talebi arasında genellikle gecikmeler meydana gelmektedir. Örneğin, farklı kuruluşlar tarafından maruz kalınan maliyetleri içeren bir hak talebinin düzenlenmesi veya çeşitli

▲ Şekil 2: Doğrudan hak taleplerinin çözüme kavuşturulduğu alışlagelik adımlar. Karmaşık olan vakalar veya hak talepleri gösterilmeyen başka adımları, tetkikler ve tekrarlı değerlendirmeler içerebilmektedir.

kaynaklardan destekleyici belgelerin karşılaştırılarak okunması için zaman gerekebilir. Bir hak talebi sahibi tarafından zararlar maruz kalındıktan sonra mümkün olan en kısa sürede gemi sahibine, ilgili Koruma ve Tazminat Derneği veya bir hak talebinin yapılmasının amaçlandığı başka bir sigortacıya resmi bildirimde bulunulması tüm tarafların menfaatine olmaktadır. Vakanın koşullarına bağlı olarak, Uluslararası Petrol Kirliliği Tazminat Fonları veya ilgili milli tazminat programına resmi bildirim de gerekli olabilmektedir. Büyük ölçekli vakalarda, hak taleplerinin bildirim için takip edilecek süreç hakkında tavsiye yerel medyada sağlanabilmektedir ve sürecin yerel olarak kolaylaştırılması için bir hak talebi ofisi kurulabilmektedir.

Uygun olduğu hallerde, tazminat ödeyen taraf, sahaya bir temsilci gönderecektir. Genellikle, bu temsilci sigortacının yerel muhbirinden veya bir yerel tetkik şirketinden olacaktır. Bazı yargı çevrelerinde, başka kuruluşlar örneğin yönetim takımları seferber edilecektir. Sigortacı veya Uluslararası Petrol Kirliliği Tazminat Fonları da bir kirlilik müdahalesine dahil olanlar ve vakadan etkilenenler için tavsiye vermek amacıyla ITOPF dahil olmak üzere uzmanlar da görevlendirilebilmekle birlikte uzmanlar tarafından sağlanan tavsiyenin tazminatı

belirleyenleri bağlayıcı olmadığına dikkat edilmesi önem arz etmektedir.

Bir hak talebinin erken bildirilmesinin sağladığı açık fayda, görevlendirilen uzmanlardan örneğin uygun temizlik teknikleri ve mali kayıpların hafifletilmesi için alınacak tedbirler hakkında tavsiye ve yardımın zamanında bir şekilde sağlanabilmesidir. Ayrıca, iddia edilen bir zararın meydana geldiği esnada derhal tetkikler yapılabilmektedir. Olası hak taleplerinin kabul edilebilirliği, bir hak talebinin desteklenmesi için gerekli olan kanıt türleri ve bir hak talebinin nasıl hazırlanması ve sunulması gerektiği hakkında da rehberlik sağlanabilmektedir, bu suretle de zararın niteliği ve miktarının teyit edilmesinde ve hak taleplerinin çözüme kavuşturulmasında sonradan güçlüklerin önlenmesine yardımcı olunabilmektedir. Buna ilaveten, tazminat ödeyen kuruluşlar beklenen hak taleplerinin elde edilebilir tazminat miktarını aşma olasılığı olması halinde, önemli bir gereklilik olan olası kayıpların bir ilk göstergesini elde edebilmektedir.

Hak taleplerinin hazırlanması

Bir hak talebinin desteklenmesi için gerekli olan bilgilerin türü özellikle zarara vakaya tekabül eden maliyetin bir sonucu olarak mı yoksa petrolün örneğin bir turizm veya balıkçılık ticareti üzerindeki etkilerinin bir sonucu olarak mı maruz kalındığı ile ilgili olarak kayıpların türüne bağlı olmaktadır. Bir hak talebinin desteklenmesinde gerekli olan belgelerin ve diğer bilgilerin kalitesi büyük oranda, zarara maruz kalındığı anda bu bilgilerin kaydedilmesi ve muhafaza edilmesi için atılan adımlara bağlı olurken, mali zararlar için bir vaka öncesinde gelir ve kâr kayıtları da gerekli olabilmektedir. Basit ifadeyle, tüm hak talepleri için aşağıdaki sorulara cevap verilmesi gerekebilir:

Bu kimi ilgilendiriyor?

Ne oldu?

Niçin oldu?

Ne zaman gerçekleşti?

Nasıl oldu?

Nerede gerçekleşti?

Zaman geçtikçe ve kayıtlar çok dikkatli bir şekilde tutuldukları, hak taleplerinin desteklenmesi, zararların teyit edilmesi ve bu sorulara yanıt verilmesi için bilgilerin elde edilebilirliğinin azalma ihtimali olmaktadır. Bir hak talebinin çözüme kavuşturulması zaman gerektirebilmektedir ve bu zaman dilimi boyunca sorgulara cevap verecek anahtar personel artık mevcut değilse, kayıtlar tek bilgi kaynağı

▲ Şekil 3 ve Şekil 4: Yoğun işgücü gerektiren temizlik çalışmalarının maliyetleri ve balıkçılık çalışmalarıyla ilgili zararlar için hak talepleri farklı türlerde destekleyici belgeler gerektirebilmektedir.

olabilmektedir. Benzer bir şekilde, kanıt doğru bir şekilde muhafaza edilmedikçe, bir sonraki hak talebini ispat edici belgenin sunulması mümkün olmayabilmektedir, örneğin biyolojik numuneler muhafaza edilmemişse ve düzgün bir şekilde kaydedilmemişse, deniz ürünleri yetiştirme tesisine verilen hasarın kanıtı tehlikeye atılabilmektedir.

Uluslararası Anlaşmalar uyarınca hak talebinde bulunulan zararların teknik olarak makul olması gerekmektedir. Bu itibarla, bir hak talebinin maruz kalınan gerçek maliyetler veya kayıpları temel alması ve aşırı bir kâr seviyesiyle sonuçlanmaması gerekmektedir. Ayrıca, müdahale maliyetleri için bir hak talebinin etkili ve verimli bir müdahalenin başarılması için üstlenilen faaliyetleri yansıtması gerekmektedir.

Dört kırıklık hasar sınıfı için hak taleplerinin hazırlanmasında şunlar göz önünde bulundurulmaktadır: temizlik ve önleyici tedbirleri, mülkte hasar, mali kayıp ve çevresel izleme, hasar ve onarım.

Temizlik ve önleyici tedbirler

Birçok kazara petrol dökülme vakası için, hassas alanların korunması ve petrolün kaldırılması için kaynakların plana göre yerleştirilmesinin bir sonucu olarak ilk acil durum müdahale aşamasında büyük maliyetlere maruz kalınacaktır. Sonraki aşamalarda, bu aynı kaynakların, özellikle de personelin birçoğu hasar gören mülkün temizlenmesi ve sonraki çevresel araştırmalara girilmesi için kullanılabilir. Kitapçığın bu bölümü esasen temizlik ve önleyici tedbirler (müştereken temizlik olarak isimlendirilmektedir) için hak talepleri üzerine odaklanırken, özellikle kayıt tutulması ve personel ve donanımlar için fiyatların uygulanabilirliği hakkındaki bilgilerin çoğu diğer sınıflarla ilgili olmaktadır.

Temizlik maliyetleri için bir hak talebi hazırlık süreci genel olarak iki aşamada gerçekleştirilmektedir:

- maliyetlere maruz kalındığı esnada ayrıntılı kayıtların tutulması; ve
- hak talebinin hazırlandığı esnada, genellikle müdahale tamamlanmış olduğunda, kayıtların ve maliyetlerin faaliyet için mantığının bağlantılandırılması.

Bazı durumlarda, örneğin temizlik çalışmaları uzadığında, taraflar faaliyetlerin tamamlanmasından önce geçici hak taleplerinin ibraz edilmesinde mutabık kalabilmektedir. Bir hak talebinin hazırlanması süreci aşağıda ayrıntılı bir şekilde göz önünde bulundurulmaktadır.

Temizlik için kayıt tutulması

Başlangıçtaki acil durum aşamasında, işletme personeli müdahaleye odaklanarak başka görevlerle meşgul olacağından, maliyetlerin sonradan ödenmesi için gerekli bilgilerin kaydedilmesi ihtiyacı genellikle görmezlikten gelinmektedir. Buna rağmen, uygun kayıtların önemine aşırı vurgu yapılamaz. Sonradan hak taleplerinin hazırlanması için hafızaya bel bağlanması, özellikle uzun ve hızlı hareket eden bir müdahale boyunca gerçekçi olmamaktadır. Bilgi kaydının en etkili olması için Kendini işe adanmış bir kişi veya gruba tahsis edilen bir hak talebinin hak talebinde bulunan kuruluşun yapısı ve muhasebe uygulamaları iyi anlaşılabilir desteklenmesi gereken bilgiler toplanarak tutulmasının personelin tamamının sorumluluğunda olması gerekmektedir.

Maliyetlere maruz kalındığı esnada kapsamlı ve doğru kayıtların tutulması masrafların makul kanıtını meydana getirmektedir ve hak talebinin hazırlanması sürecinde rahatlık sağlamasına ilaveten sonraki değerlendirme süreci boyunca ortaya çıkabilecek olan sorular ve sorguları kolaylaştırır. Tamamen hazırlanmış ve sık sık tatbikatı yapılmış olan bir acil durum eylem planına sahip olan kuruluşlarda, kayıt tutma içgüdüsel, mantıksal ve düzenli bir şekilde olabilirken

diğerleri için görev bunaltıcı ve daha az yapılandırılmış olabilmektedir. Sonuç olarak, görevi öngören kuruluşlar daha iyi hazırlanmış olacaktır.

Müdahalenin tamamlanması ve bu çalışmanın bir sonucu olarak meydana gelen belgelerin miktarı ve kapsamı için gerekli olan sürenin tahmin edilmesi güç olmaktadır. Kazara dökülen petrole müdahalenin muhtemelen uzayan niteliğinin bir sonucu olarak, kayıtların bir vakanın başlangıcından itibaren hak Müdahalenin tamamlanması ve bu çalışmanın bir sonucu olarak meydana gelen belgelerin miktarı ve kapsamı için gerekli olan sürenin tahmin edilmesi güç olmaktadır. Kazara dökülen petrole müdahalenin muhtemelen uzayan niteliğinin bir sonucu olarak, kayıtların bir vakanın başlangıcından itibaren hak talebinin hazırlanmasına yardımcı olmak amacıyla örneğin tarih, faaliyet, temizlik alanı veya taşeronla mantıksal bir düzende tutulması gerekmektedir. Bu kayıtlar bir müdahalenin başlangıcından önce öngörülemez, acil durum eylem planlarının güncellenmesi ve geliştirilmesi için vakaya müdahalenin tahkikatları veya değerlendirmeleri gibi öngörülemezler dahil olmak üzere birkaç önemli amaca hizmet edebilmektedir. Sonuç olarak, çok az bilgi olmasındansa daha fazla bilginin kaydedilmesi genellikle tercih edilebilir olmaktadır.

Çok iyi bir şekilde destekleneceği düşünülen bir temizlik hak talebi genellikle beş genel bilgi türü içerecektir:

- alınan bilgilerin kayıtları;
- toplantıların ve kararların kayıtları;
- faaliyet kayıtları;
- harcama kayıtları; ve
- eylemlerin verimliliğinin ve sonuçlarının kayıtları.

Her birisi aşağıda daha ayrıntılı olarak göz önüne alınmaktadır.

Alınan bilgilerin kayıtları

Bilgi, bir müdahalenin etkili yönetimi, komutası ve liderliği için anahtar olmaktadır. İlerleyen bir vakanın ilk bildiriminden itibaren bilgiler kamu üyeleri, sahada çalışan müdahale takımı ve harici kuruluşlar dahil olmak üzere çeşitli kaynaklardan tayin edilen irtibat noktasınca alınacaktır. Bu bilgilerin kaydedilmesi için usullerin gelecekte başvurulacak şekilde mantıksal ve yöntemsel bir şekilde oluşturulması gerekmektedir. Asgari olarak, bilginin alınma tarih ve zamanı ve kaynağının not edilmesi gerekmektedir. E-posta veya başka bir elektronik araçla alınan bilgilerin uygun bir şekilde saklanması ve listesinin hazırlanması ve gerektiğinde çıktısını alınması gerekmektedir.

► Şekil 5: Herhangi bir toplantının müdahale seçeneklerinin tartışılması ve hakkında karar verilmesi için tutulan tutanaklarının bir hak talebinin desteklenmesi için belgelere dahil edilmesi gerekmektedir.

Zaman çizelgeleri, iş kayıtları veya personelin ve donanımların diğer faaliyet kayıtları hak talebinde bulunulan masrafın ispat edilmesi için gerekli olan destekleyici belgelerin önemli bir parçası olmaktadır. Sahil şeridi temizliği için etkilene alan genellikle kişisel koymalar veya haliciler gibi doğal özelliklerle alışıldık biçimde betimlenen bireysel çalışma alanlarına bölünmektedir. Her bir çalışma sahası için denetçi raporlarının (Şekil 7) sahanın ayrıntılarının ve sahada bulunan her şeyin ayrıntılarının aşağıdakiler dahil olmak üzere gelecekte başvurulmak için kaydedilmesi için kullanılması gerekmektedir:

- çalışma sahasının ismi ve/veya yerel arazi işaretlerine göre konumu;
- sahil şeridinin türü, örneğin kum sahil, liman duvarı veya Hindistan sakız ağacı;
- faaliyet tarihleri ve saatleri;
- gelgit durumu;
- her bir temizlik takımının üyelerinin isimleri, bağlantıları, rolleri ve sorumlulukları;
- çalışma sahasının petrol bulaşma seviyesi (Sahil Şeritlerinde Petrolün Tanınması hakkındaki ayrı ITOPF kitapçığına bakınız);
- gerçekleştirilen temizlik yöntemleri;
- raporun dönemi boyunca kaydedilen ilerleme (örneğin, temizlenen sahilin uzunluğu);
- kullanılan sarf malzemelerinin türü ve miktarı (örneğin, emici madde, kişisel koruyucu donanım ve el aletleri);
- toplanan atığın türü ve miktarı; ve
- deniz süpürücüleri, pompalar, vinçler, kamyonlar ve kazıcılar gibi, çalışma sahasında kullanılan donanımlar ve diğer kaynaklar, her bir kaynak için tedarikçilerle birlikte gemiler ve atık saklama kapları. Kullanımının açık bir şekilde anlaşılmasına olanak sağlanması için, belirli bir amaca uygun üretilmiş donanımların tanımlanması gerekmektedir.

Bir müdahalede kullanılan personel ve donanımların çoğu son derece hareketlidir ve bir gün içerisinde birçok saha arasında hareket edebilmektedir, örneğin gelgitlerle aralarında uyum sağlamak için çeşitli görevlerde plana göre yerleştirilebilmektedir ve atık çöp konteynırları sahil şeridi ve atık depolama ve bertaraf alanları arasında düzenli olarak aktarılabilir. Geniş bir alanı veya uzun bir mesafeyi kapsayan bir vakada, belirli bir kaynağa bir kod veya etiket tayin edilmesi ve o kaynağın hareketleri elektronik olarak

▲ Şekil 8: Yaban hayatında temizlik ve ıslah büyük hak talepleri meydana getirebilmektedir. Maliyetler tesislerin ısıtılması ve aydınlatılmasını, işçilerin koruyucu elbiselerini ve kuşlar için yemi içerebilmektedir.

kaydedilmesi belirli bir kaynağın nasıl, ne zaman ve nerede kullanıldığının tespit edilmesi görevini basitleştirebilmektedir. Tüm kaynakları içeren ve çift sayımı engelleyen bir faaliyet kaydının oluşturulmasına bir hak talebinin desteklenmesinde sunulan coğrafi bilgi sisteminden verilerle bir Coğrafi Bilgi Sisteminin kullanımı sayesinde yardımcı olunabilmektedir. Uygun bilgisayar programlarıyla, ortaya çıkan veriler de bir hak talebinin hazırlanmasını kolaylaştırabilen ilgili veri sayfalarının hazırlanmasına olanak sağlayabilmektedir. Bununla birlikte, elektronik sistemlerin sadece müdahalenin yönetiminde veya hak talebi hazırlama maliyetlerinde açık bir faydanın olduğunun gösterilebildiği hallerde kullanılması gerekmektedir.

Atığın, temizlik çalışmalarından, örneğin her bir kirliliğe müdahale gemisinden ve her bir çalışma sahasından geçici depolamadan nihai bertaraf veya arıtmaya kadar meydana geldiğinden izlenmesi gerekmektedir. Bu bilgiler gerçekleştirilen temizlik çalışması ve üretilen atığın genel miktarı hakkında açık bir fikir sağlayarak müdahalenin yönetimine yardımcı olabilmektedir. Kantar biletleri ve nakliye senedi veya konşimentolar, taşınacak olan atık miktarının teyit edilmesine olanak sağlayacaktır. Yol tankerleri, güvertede veya atık kabul yerlerindeki toplama kaplarının kayıtları toplanacak olan sıvı atığın hacmini belirleyecektir.

Yaban hayatta temizlik ve ıslah yerleri büyük miktarda kaynakların ve ikmallerin işletilmesini gerektirebilmektedir. Çalışmaya dahil olan personel, bina ve müşterileri için gerekli şeylerin tedarik edilmesi için gerçekleştirilen herhangi bir iş dahil olmak üzere çalışmanın ölçeği ve yaban hayatın bakımı ve işçiler için öngörülen donanımlar, koruyucu elbiseler, ilaçlar, gıda, vb. ölçeğinin kapsamlı kayıtlarının tutulması gerekmektedir (Şekil 8). Müdahalenin yapıldığı yer tarafından ele alınan hayvanların veya kuşların bir envanterinin de tutulması gerekmektedir.

Fotoğraflar, belirli bir sahada petrol bulaşma seviyesinin, gerçekleştirilen işin ve işin içine dahil olan kaynakların paha biçilmez bir kaydını sağlamaktadır. Görüntülerin tarih, zaman ve yerle etiketlenmesi, faaliyetlerin sonradan listesinin hazırlanması ve tanımlanmasına yardımcı olacaktır.

Harcama kayıtları

Küçük çaplı bir vaka için dahi, bir kirliliğe müdahale birkaç farklı kuruluş içerebilmektedir. Sahip olunan kaynakların kullanılmasına ilaveten, her bir kuruluş malları ve hizmetleri satın almak veya mallara ve hizmetlere sözleşmeyle katılmak için nispeten büyük miktarlarda para harcayabilmektedir. İhale belgeleri, satın alma ve satış siparişler, gemi kira sözleşmesi veya kirayla gemi tutma anlaşmaları, sözleşmeler, faturalar, teslimat pusulaları, fişleri, alındıları, vb. dahil olmak üzere ortaya çıkan harcama izi karmaşık olabilmektedir ve yüzlerce veya binlerce ayrı belge olabilmektedir. Sonuç olarak, kayıt tutulması ve ilgili kayıtların doldurulması için düzenli bir sistemin müdahale başladıktan sonra mümkün olduğunca hızlı bir şekilde oluşturulması önem arz etmektedir.

Elektronik veri sayfaları ve veri tabanları verilerin hızlı bir şekilde girilmesi ve maliyetlerin hesaplanmasına olanak sağlamaktadır fakat harcama ile ilgili destekleyici evraklara mantıksal bir şekilde atıfta bulunulmasının sağlanmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Elektronik olarak taranan evraklar bir veri tabanı içerisindeki ilgili maliyetlerle doğrudan bağlantılandırılabilirle birlikte hak talebinde bulunanların gelecekte başvurulmasına olanak sağlamak için orijinal belgeleri muhafaza etmesi gerekmektedir.

Birçok kuruluşta, örneğin yerel yönetim veya özel sektöre müdahale şirketlerinde kurulan bir muhasebe dairesi

harcamanın kaydedilmesine hizmet edecektir. Bununla birlikte, büyük bir vaka mevcut kapasiteyi hızlı bir şekilde aşabilmektedir ve bilgilerin yazılmasının ve en az gecikmeyle kaydedilmesinin sağlanması için geçici yardım gerekli olabilmektedir.

Vakanın boyutuna bağlı olarak, müdahalenin genel maliyetinin tam bir göstergesi bir süre boyunca tamamen bilinmeyebilmektedir. Bununla birlikte, hak taleplerinin planlanması ve bildirilmesi için genellikle müdahale döneminin başından sonuna kadar düzenli olarak maruz kalınan maliyetlerin bir tahmininin elde edilmesi kabiliyetine ihtiyaç olmaktadır. Bir müdahalenin başlangıcından itibaren bir maliyet izleme sisteminin oluşturulması çalışmanın verimini artırabilmektedir ve harcama miktarının yüksek olduğu alanların tanınmasına ve mantığa uygun hale getirilmesine olanak sağlayabilmektedir.

Eylemlerin verimliliğinin ve sonuçlarının kayıtları

Yukarıda tanımlanan bilgi kaynakları faaliyetlerin verimliliğinin ve sonuçlarının anlaşılmasına katkıda bulunacaktır. Örneğin, işgücünün ve donanımların toplantıların tutanaklarında, zaman çizelgelerinde belirtildiği gibi kullanılması o faaliyetin çaba ve sonuçlarının tespit edilmesine olanak sağlayacaktır. Vakanın ve müdahalenin saha etkilerinden, kazara dökülme sonrası izleme ve incelemelerinden raporlar gibi diğer kaynaklar da yardımcı olacaktır.

Bir temizlik hak talebinin hazırlanması

Çeşitli farklı kuruluşlar ve bireyler, büyük çaplı bir kazara dökülme durumunda yüzlerce veya binlerde hak talebine yol açabilen bir kazara petrol dökülme vakasını müteakip bir tazminat davası açmaya hak kazanabilmektedir.

Hak talepleri hazırlığının düzenlenmesi ve eşgüdümü, maliyetlerin ihmal edilmemesi veya iki defa yazılmamasının sağlanması için önem arz edecektir. Bazı durumlarda, öncü kuruluşlar bireylerin ve diğer kuruluşların hak taleplerinin birleştirildiği tek bir hak talebi sunmayı seçebilmektedir (Şekil 9) ve bu hak taleplerinin değerlendirilmesinden sorumlu olanlar için faydalı olabilmektedir. Buna rağmen, birçok durumda, ayrı hak taleplerinin birleştirilmesi uygun olmayabilmektedir veya hak talebinde bulunanlar bireysel olarak sunayı tercih edebilmektedir. Bu gibi durumlarda, sunulan hak talepleri karmaşıklık ve nitelik olarak muazzam bir şekilde değişiklik gösterebilmektedir.

▲ Şekil 9: Sahil şeridi temizliğine yardım etmek için seferber edilen askeri personel. İşin içine dahil olmalarının ilgili maliyetleri için bir hak talebi doğrudan ordu tarafından veya daha geniş bir hükümet hak talebinin bir parçası olarak yapılabilmektedir.

Hak talebinin bileşenlerinin tamamı tanımlanmış olduğunda, ilgili destekleyici evrak sıraya koyulabilmektedir ve hak talebi hazırlanabilmektedir. Talep edilen toplam miktar, hak talebinin esasını ve hak talebinde bulunanın müdahaleye dahil olduğunu açıklayan bir açıklayıcı mektupta sunulabilmektedir. Bu toplam, hak talebinin bireysel bileşenlerinin toplamı olacaktır ve destekleyici belgenin girişinde tek bir tabloda özetlenebilmektedir (Şekil 10).

Örneğin, müdahalenin süresinin tamamını kapsayan bir ulusal makamca sunulan bir hak talebinde hak talebinin bileşenleri havada, denizde, sahil şeridinde ve komuta merkezindeki faaliyete göre listelenebilmektedir. Alternatif olarak, yerel bir makam veya sahil şeridi temizlik müteahhidi tarafından bir hak talebinde hak talebi bireysel çalışma sahalarına göre ve çalışma zaman dilimlerine bölünebilmektedir. Birçok durumda, hak talebinin bileşenleri sahip olunan ve sözleşmeli donanımların, istihdam edilen ve sözleşmeli personelin maliyetlerine, ilgili personel masraflarına, sarf malzeme ve üçüncü şahıslardan hizmetlerin satın alınması işlemlerine göre sıraya koyulmaktadır. Her halükarda, maliyetlere kaynakların plana göre yerleştirildiği çalışma sahalarına göre gönderme yapılması gerekmektedir.

Hak talebinin her bir bileşeninin donanımların ve işçilerin ayrı ayrı kalemlerini listeleyen ayrıntılı bir hesabın ilgili destekleyici belgelere atıfta ayrı bir tabloda (Şekil 11) listelenmesi gerekmektedir. Hak talebinin karmaşıklığına bağlı olarak ek tablolar gerekli olabilmektedir. Destekleyici belgelerin hak talebinin ilgili bileşenine göre sıraya koyulması

 Ulusal Sahil Güvenlik	
GROUNDED BULKER gemisinden serbest kalan petrole müdahale maliyetleri için hak talebi	
Vaka tarihi: 1/9/2011 Hak talebinin sunulduğu tarih: 12/1/2012	
Sahil Güvenlik Kaynakları	
Havadan Yürütülen Faaliyet	
1	Helikopterler ve diğer uçaklar. 139,975
Deniz Faaliyeti	
2	Sahil Güvenlik botları ve filikaları 308,576
Müdahale kaynakları	
3	Sahil Güvenlik taşıtları ve donanımları 699,293
Personel	
4	Sahil Güvenlik personeli 301,393
Masraflar	
5	Sahil Güvenlik personeli masrafları 55,621
Diğer Kaynaklar	
Taşeronlar	
6	Alt mukavele yapılan donanımların maliyetleri 100,145
7	Alt mukavele yapılan personelin maliyetleri 379,623
Muhtelif	
8	Diğer üçüncü şahıs hizmetleri ve satın alma işlemleri, sarf malzeme kalemleri dahil 111,102
Toplam	2,095,728

▲ Şekil 10: Bir hak talebinin alışlageldik bileşenlerini gösteren, bir ulusal sahil güvenlik kurumundan temizlik maliyeti için bir hak talebinin örnek özeti.

ve ardışık olarak numaralandırılması veya başka bir şekilde tanımlanması ve atıfta bulunulması gerekmektedir.

Aşağıdaki bölümler bir temizlik hak talebinin olası bileşenlerini kapsamaktadır ve makul maliyetler için hak taleplerinin yapılabileceği ana ilke tanımlanmaktadır.

Sahip olunan kaynaklar

General olarak, hak talebinde bulunan bir kişinin sahip olduğu donanımların kullanım maliyetleri kullanım süresinin o kullanım dönemi için birim fiyatla çarpılmasıyla belirlenmektedir. Örnekleri, bir devlet kurumu tarafından sağlanan deniz süpürücüler, bir kazara dökülmeye müdahale müteahhidinin veya kurtarma şirketinin sahip olduğu gemiler veya bir inşaat firmasının sahip olduğu vinçler ve kazıcıları içerebilmektedir. Kullanım dönemi uygun kayıtlardan veya zaman çizelgelerinden tespit edilebilmektedir.

Uçağın kullanımı için hak talepleri genellikle, uygun görüldüğü takdirde ek iniş masrafları, mürettebat masrafları, vb. ile uçuş saatleri sayısını temel almaktadır. Uçak kötü hava koşulları veya başka nedenlerle uçamıyorsa, günlük bir bekleme ücreti uygulanabilmektedir. Askeri uçak için, karşılaştırılabilir ticari uçağın yerel piyasada fiyatlarının bir karşılaştırması uygun bir saatlik ücret sağlayabilmektedir.

Gemilerin maliyetleri genellikle, geminin yıllık çalıştırma maliyetleriyle bağlantılı olan, kullanım süresine bağlı olan, günlük veya saatlik bir ücreti temel almaktadır (Şekil 12). Bakım, tetkik ve işletme maliyetleri, mürettebat ücretleri ve sigortayla birlikte geminin itfa edilen sermaye değeri,

geminin uygun bir günlük maliyetin elde edilmesi amacıyla hizmet için kullanıma hazır olabileceği yıl içerisindeki günlerin sayısına bölünebilecektir. Çoğu durumda, yakıt çalışmaları boyunca tüketilen miktara göre ücretlendirilebilecektir. Bu, hak talebinin vakanın doğrudan bir sonucu olarak bir geminin işletmecisi tarafından maruz kalınan maliyetleri yansıtmasını sağlamaktadır.

Alternatif olarak, gemi özelliklerini temel alan bir ücretin tespit edilmesine yarayan formül ve karşılaştırmalı yöntemler bir geminin, özellikle römorkörler ve benzer gemiler durumunda gerçek işletme maliyetinin yokluğunda uygulanabilmektedir.

Buna rağmen, bu yöntemlerin gerçekçi ve makul ücretler meydana getirmesi gerekmektedir ve kurtarma çalışmasında kullanım fiyatlarının hesaplanması için tasarlanan formülün genel olarak kirliliğe müdahaleyle ilgili daha düşük tehlikeyle karşılaştırılan o işin tabiatında var olan tehlikeyi yansıttığının akılda tutulması gerekmektedir.

Deniz süpürücülerini ve yüzer engel gibi belirli bir amaç için üretilen müdahale donanımları için, depolama, bakım ve sigorta gibi genel masraflar için bir ilaveyle beklenen ömrü boyunca donanımın değeri itfa edilerek tespit edilebilmektedir. Donanımların itfa süreleri donanımların türüne göre değişiklik göstermektedir ve beklenen dayanıklılığı temel almaktadır. Uzun kullanım süreleri için, kalemin değerine ulaşıldığında ücretlendirilen fiyatın uygun görüldüğü takdirde karla sadece bakım ve işletme maliyetlerine olanak sağlanması için azalması gerekmektedir. Belirli kullanım sürelerinden sonra aralıklarla azalan kademeli fiyatlar da uzun süreli kullanımla

GROUNDED BULKER kazara petrol dökülme vakası - Birinci haftada Ulusal Sahil Güvenlik tarafından maruz kalınan maliyetler												
Donanımlar ve sarf malzemeleri		Kullanım	Fiyat	1. Gün	2. Gün	3. Gün	4. Gün	5. Gün	6. Gün	7. Gün	Toplam kullanım	Maliyet
Çalışma teknesi - 3 m 60 bg	Kullanımda	500/gün	1	1	1			1	1	1	6	3,000.00
	Beklemede	200/gün				1					1	200.00
Havayla Şişirilebilir Engel 2000 mm	Kullanımda	8/m/gün		200	200	200	200	100	100		1000	8,000.00
	Beklemede	3/m/gün	200						100	100	400	1,200.00
Yüzer engel çapaları	Kullanımda	1/gün başına		20	25	25	25	15			110	110.00
	Beklemede	0,5/gün başına	25	5					10	25	65	32.50
Deniz süpürücü 30 m3/saat	Kullanımda	150/gün	1	1	1	1	1	1			6	1,500.00
	Beklemede	125/gün								1	1	125.00
Depolama tankı 7.5 m3	Kullanımda	60/gün	2	2	5	8	8	8	5		38	2,280.00
	Beklemede	20/gün	6	6	3				3		18	360.00
Vidalı pompa 6"	Kullanımda	200/gün	1	1	1	1	2	2	1		8	1,600.00
	Beklemede	50/gün	2	1	1	1				1	6	300.00
Basınçlı yıkama cihazı	Kullanımda	100/gün			2		2	2	1		7	700.00
	Beklemede	50/gün			2					1	3	150.00
Otomobil - 4 kapılı salon		60/gün	1	1	1	1	1	1	1		7	560.00
Otomobil - dört çeker		100/gün			1	1	1	1	1		5	500.00
Kamyon - vinçli açık kasalı		160/gün			1	1	1	1	1		5	800.00
Donanımlar maliyet alt toplamı:											16,357.50	
Emici maddeden engel		15 metre		24			36		15		75	1,125.00
Emici maddeden yastıklar		1 yastık		100			100	100			300	300.00
Kürek		her birinde 7	20		5	15					40	280.00
İş elbiseleri		her birinde 4	20	30	30	40	20	20	10		170	680.00
Eldivenler		2 çift	20	40	30	50	20	20	5		185	370.00
Botlar		10 çift	20	20	30	20	20	20			130	1,300.00
25 kg torbalar		her birinde 0,5	20	50	100	80	30	30	5		315	157.50
1 tonluk torbalar		her birinde 8		5	5	4		2	2	5	23	184.00
Sarf malzemeler maliyet alt toplamı:											4,396.50	

▲ Şekil 11: Bir müdahalenin bir haftalık bir zaman dilimi boyunca donanımların ve sarf malzemelerinin kullanımını ayrıntılandıran veri sayfası örneği. Donanımların her bir kalemi, uygun bir fiyat ayrımıyla kullanımdayken ve kullanıma hazır bekleme durumundayken gösterilmektedir. Sarf malzemeleri kullanıldığında gösterilmektedir. Sahaya getirilen fakat kullanılmayan sarf malzemeleri dâhil edilmemektedir. Her bir kalemin maliyeti, toplam kullanım fiyatla çarpılarak hesaplanmaktadır. İlave olunan veri sayfaları sonraki dönemlerde donanımların ve sarf malzemelerinin kullanımını gösterebilir ve diğer, benzer veri sayfaları bir hak talebinin diğer bileşenleri için, örneğin uçak veya personel için kullanım ve maliyetleri gösterebilir.

▲ Şekil 12: Belirli bir amaca uygun olarak üretilmiş müdahale gemilerinin kullanım maliyetlerinin uygulanabilir olduğu hallerde kar için bir ihtiyat payıyla birlikte bir geminin işletme maliyetlerini temel alması gerekmektedir.

orantılı olarak daha düşük sabit maliyetleri yansıtmaya uygun olabilmektedir. Donanımlar için bir tanım veya talimat sayfasının hak talebine eklenmesi gerekmektedir.

İnşaat, tarım, atık depolama, yemek hizmetleri ve sıhhi donanımlar, seyyar barınaklar, ışıklandırma ve taşıtlar gibi sıradan kaynaklar için ücretlerin yerel ticari uzun vadeli kiralama veya kira şirketlerinden elde edilebilen fiyatlarla karşılaştırılabilir olması gerekmektedir. Uygun olduğu hallerde, fiyatın sürücüler ve/veya işletmecilerin, yakıt ve yardımcı donanımların maliyetlerini içerip içermediğiyle ilgili olarak bir açıklamanın yapılması gerekmektedir.

Vaka meydana gelmediğinde dahi yetkililer için ortaya çıkmış olabilecek olan devlet makamlarının sahip olduğu kaynakların maliyetleri bazı ülkelerde bazı tazminat sistemleri uyarınca, örneğin genellikle devriye gezen fakat bir vakaya müdahale etmek için yönlendirilen sahil güvenlik gemilerinin kiralama uyarınca kabul edilebilir olmaktadır. Kamunun sahip olduğu, özellikle de ordudan kaynakların tamamı için uygulanan fiyatın dolaylı ücretlerin orantısız bir seviyesini, örneğin geri hizmet veya karargâh maliyetlerini içermemesi gerekmektedir. Dolaylı ücretlerin vakadan zaman ve uzaklık bağlamında çok uzak olmaması gerekmektedir. Örneğin, askeri gemiler için ücretlerin müdahaledeki rollerini yansıtmaması gerekmektedir ve müdahalede normal olarak kullanılmayacak olan güvertedeki herhangi bir silahlar için ücretleri içermemesi gerekmektedir.

Uygulanan fiyat, kaynağın işletme durumuna göre değişebilmektedir. Donanımların kullanımda olmadığı fakat çalışmaya hazır bekleme durumunda tutulduğu veya uğraksız geçişte olduğu hallerde kiralama dönemleri için veya bir gemi kötü hava koşullarının bir sonucu olarak bir limanda kaldığında veya temizliğe girdiğinde düşük bir bekleme fiyatı uygulanabilmektedir. Bu indirim, kaynakların müdahaleye sürekli olarak dahil olduğunu yansıtmaktadır fakat aynı zamanda plana göre yerleştirilmediğinde, uygun olması halinde aşınma ve yıpranma olmadığını ve yakıt tasarruflarını açıklamaktadır. Sonuç olarak, hak talebinin doğru bir şekilde hazırlanması için kaynağın kullanımı ve durumunun tam olarak kaydedilmesi gerekmektedir.

Ticari olarak işletilen kaynaklar için, makul bir kâr unsuru göz önünde bulundurulabilirken devletin mal varlığı için böyle herhangi bir ihtiyat payı bırakılmamaktadır. Benzer bir şekilde, maruz kalınan maliyetler üzerinden bir fiyat artışı olarak makul bir idari masraflar seviyesi göz önünde

bulundurulabilmektedir. Büyük hak talepleri için, daha düşük bir idari yükün orantılı olarak yansıtılması amacıyla, belirtilen para aralıklarında uygulanan azalan bir yüzdede fiyat artışı uygun olabilmektedir. Buna rağmen, idari personel ve masraflar için kalem kalem belirtilen maliyetlerin müdahalenin yönetiminde maruz kalınan gerçek maliyetleri yansıtmaması amacıyla bir fiyat artışına tercihen listelenmesi gerekmektedir.

Bazı müteahhitler bir üye programı işletirken, kuruluşlar kaynakları genel olarak yıllık olarak ödenen bir ücret karşılığında üye olmayanlardan daha düşük bir oranda kullanabilmektedir. Bu gibi durumlarda, üyelik ücreti depolama, bakım, vb. gibi yıllık genel masrafları kapsayabilmektedir ve müdahale boyunca kaynağın kullanımı için talep edilen ücret buna tekabül eden bir şekilde düşük olabilmektedir.

Sözleşmeli veya kiralanan kaynaklar

Bir müdahale genellikle öncü kuruluşun sahip olduklarına ilave kaynaklar gerektirecektir ve bunlar sözleşmeyle kiralabilmektedir. Kaynakların sözleşmeli olduğu veya kiralandığı hallerde, hak talebinde bulunulan masrafların hesaplanması ve desteklenmesi amacıyla yukarıda tanımlananla benzer bilgiler gerekli olacaktır. Sözleşmelerin veya kira anlaşmalarının nüshaları uygun sözleşmedeki şartlar ve koşulların hak talebini nasıl etkilediğinin anlaşılmasına olanak sağlayacaktır.

Dağıtıcı madde püskürten uçak veya filo taşıtları gibi bazı müdahale kaynakları hükümetler veya özel sektör kuruluşları tarafından kullanım için genellikle uzun vadeli kiralama veya gemi kiralama sözleşmesine tabi olmaktadır. Kiralanan veya gemi sözleşmesiyle tutulan kaynağın kullanımı için hak taleplerinin kiralama veya tutma maliyetiyle yakın ilişki taşıması gerekmektedir. Örneğin, taşıtın müdahalede kullanıldığı dönem için kiralama maliyetiyle orantılı olarak bir taşıtın kullanımı için uygun bir maliyet tespit edilebilmektedir.

Birkaç seviyede alt mukaveleyle taşeronla vermenin gerçekleştirilebildiği büyük çaplı bir vakada, her bir seviyede uygulanan idari fiyat artışlarının tamamının aşırı olmamasının sağlanmasına dikkat edilmelidir.

Personel

Bir müdahale, uzman danışmanlar, kazara petrol dökülmeye müdahale müteahhitleri, uçak ve gemi mürettebatı, sanayi ve devlet çalışanları, acente personeli, yangın ve kurtarma hizmetleri, personel, askeriye, yerel sakinler ve gönüllüler dahil olmak üzere çok sayıda personel içerebilmektedir. İşin içine dahil olmalarının maliyetleri esasen yerel yaşam standartları, eğitim seviyeleri ve müdahaledeki rolleri ve sorumluluklarına göre geniş bir yelpazede değişiklik gösterecektir.

Personel için doğru ve notların eklediği zaman çizelgelerinin tutulması gerekmektedir. Toplantı tutanaklarına veya sahil şeridi faaliyet raporlarına ilaveten uçak ve gemi kayıtlarında yer alan bilgiler personelin işin içine dahil olduğunun teyit edilmesi için kullanılabilir. İş için ödenen ücretin üstlenilen görevler için uygun olması ve işin içine dahil oldukları esnada çalışanın işverene maliyetiyle doğrudan ilişkili olması gerekecektir. Bu maliyet, ücret, ulusal ve yerel vergiler, sigorta, genel masraflar ve uygulanabilir olduğu hallerde kârı içerebilecektir. İşçilere verilen elbise ve kişisel koruyucu donanımlar genellikle sarf malzemeleri olarak ayrı ayrı listelenmektedir.

Maaşlı çalışanlar için, iş gününün uzunluğuna bakılmaksızın genellikle günlük olarak bir ücret uygulanmaktadır. Ücretli

(maaşlı olmayan) işçilere genellikle işgünü dışı çalışma saatleri için, örneğin akşam üzerleri, hafta sonları ve resmi tatiller için ücrette bir artışla genellikle saatlik olarak ödeme yapılmaktadır. Donanım işletmecileri için maliyetlerin donanımlar için, örneğin kamyon şoförleri veya gemi mürettebatı için ücretin bir parçası olarak talep edilmesi halinde, fazla mesai için kamyon veya gemiye değil sadece saatlik ücretin personel bileşenine bir fiyat artışının uygulanması gerekmektedir.

Devlet yetkilileri tarafından daimi olarak istihdam edilen personelin normal maaşları için vaka meydana gelmemiş olsa dahi yetkililer için ortaya çıkabilecek olan maliyetler bazı ülkelerde bazı tazminat sistemleri uyarınca kabul edilebilir olabilmektedir. Hak taleplerinin, güvertedeki kaplarda petrol toplayanlar, sahil şeridinde çalışanlar veya bir komuta merkezinde kararlar verenler gibi, bir vakaya dahil olan personelle sınırlandırılması gerekmektedir. Birçok tazminat sistemleri uyarınca, vakanın meydana geldiği alandan uzak olarak yerleştirilen veya sadece siyasi nedenlerle veya halkla ilişkiler nedenleriyle dahil edilen personel için maliyetler kabul edilebilir olmamaktadır. Bunun aksine, bu maliyetlerin hak talebinde bulunulan miktarla orantılı olması kaydıyla, bilgilerin kaydedilmesi, karşılaştırılması ve derlenmesi ve bir hak talebinin sunulması için personel maliyetleri tazminata uygun olabilmektedir. Hak talebinde bulunan bir kişinin tamamen kapsamlı bir hak talebinde bulunmak için gösterdiği en iyi çabalara rağmen, bir hak talebini değerlendirilen kuruluşlar genellikle bazı kalemlerin açıklığa kavuşturulmasını gerektirecektir. Sonuç olarak, hak talebinde bulunanın bu sorguları ele almak ve bir karar sayesinde hak talebini takip etmek için sürekli olarak müdahil olması gerekli olabilmektedir. Bu görevlerin süresi, devam etmekte olan herhangi bir kazara dökülmeye müdahale çalışması arasında ayırım yapmak için dikkatli bir şekilde kaydedilmesi gerekmektedir.

Temizlik çalışmalarına gönüllü katılımının maliyetsiz olmadığı farkında olunması önem arz etmektedir. Gönüllü işgücü kendi başına ücretsiz olarak sunulmasına rağmen her bir gönüllü bir miktar kişisel koruyucu donanım, gıda, temizlik sahasına nakliye ilavesine ehil gözetim-denetim seviyesi gerektirecektir. Büyük ölçekli vakalarda, yerel alan dışından kayda değer miktarlarda gönüllü gelebilmektedir, barınma ve başka yardım gerektirmektedir (Şekil 13). Gönüllülere gıda ve barınma ayrı ayrı sağlanmadıkça masrafların kapatılması için günlük bir ücret verilebilmektedir. Sorumluluk sigortası da gerekli olabilmektedir. Her bir gönüllünün isimlerinin, tahsis edildikleri çalışma alanının ve üstlenilen faaliyetlerin bir kaydının tutulması gerekmektedir. Çalışma sahalarına giriş ve çıkışta imza zorunluluğu bu bilgilerin doğru bir şekilde kaydedilmesini kolaylaştırabilmektedir.

Personel masrafları

Personelin beslenme ve barınma maliyetleri için hak taleplerinin dükkanlar, restoranlar, kafeteryalar, oteller, vb. makbuz ve faturaları temel alması gerekmektedir. Çalışanlar yerel esaslı olduğunda, temizlik sahalarına veya komuta merkezlerine nakliye maliyeti işçilerin kendi araçlarını kullandığı uygun kilometre ücretlerini temel alabilmektedir. Aksi takdirde, bu amaçları doğrultusunda kiralanmış taşıtlar veya sözleşmeli yerel nakliye şirketleri kullanılabilir. Gerçekleştirilen herhangi bir hava ve tren seyahati için makbuzlar, fişler ve biletlerin sağlanması gerekmektedir. İşçilere kendi yemekleri için bir hakediş ödenebilmektedir veya alternatif olarak, işçilerin sahada beslenmesi için yemek hizmetleri şirketleri tutulabilmektedir. Masrafa maruz kalan kişilerin adı, rolü ve sorumluluğunun kaydedilmesi

ve ilgili destekleyici belgeler, çalışma sahası ve faaliyetiyle bağlantılandırılması gerekmektedir.

Sarf malzemeleri/satın almalar

Bir müdahale çalışması, çok geniş çeşitlilikte kalemlerin kullanılmasını ve satın alınmasını içerecektir. Müdahalede kullanılan dağıtıcı madde, emici malzeme, kişisel koruyucu donanım ve aletler, bilgilerin kaydedilmesi ve hak talebinin hazırlanması için kullanılan yazıcı mürekkebi, toner ve kâğıt gibi sarf malzeme kalemleri ya mağazada tutulabilmekte ve müdahalenin sona ermesinden sonra tekrar depolama gerektirebilmekte ya da o anda kullanılmak üzere özel olarak satın alınabilmektedir.

Sarf malzemesi olmayan kaynakların satın alınması, özellikle beklenen kullanımın uzun olabileceği ve kiralama maliyetlerinin satın alma maliyetini geçebileceği durumlarda kiralamaya bir alternatif olabilmektedir. Pompalar ve diğer müdahale kaynakları gibi satın alınan kalemler ve komuta merkezinde kullanım için mobilya, bilgisayarlar ve cep telefonları bir vakada kullanımlarını müteakip bir bakiye değere sahip olabilmektedir. Bu değer vakada kullanım süresine ve temizlik çalışmasının tamamlanmasından sonra gelecekteki vakalarda kullanıma veya başka amaçla kullanıma uygun olup olmadıklarına bağlı olacaktır. Olağan yöntem, hak talebinde ayrılan bu süreni uygun bir dilimiyle birlikte yerel muhasebe standartlarına bağlı olan, birkaç yıl boyunca kalemler "yazılması" veya fiyatının kırılmasıdır. Kazara dökülme müdahalesi vaktinden önce yıprandığı düşünülen kaynaklar ve kalemlerin tespit edilmesi ve açıklanmasını ciddi bir şekilde gerektirebilmektedir.

Müdahalede sarf malzemelerinin veya satın alınan kalemlerin kullanımının nedeninin, kullanım tarihlerinin ve yerlerinin ve satın alma maliyetinin tamamının kaydedilmesi gerekmektedir. Merkezi ambarlardan yerel dağıtım alanlarına ve özel çalışma sahalarına kadar özellikle emici madde ve koruyucu kişisel malzemelerin hacimli satın almalarının takip edilmesi bilhassa büyük bir müdahalenin acil durum müdahale aşaması boyunca zor olabilmektedir. Bu nedenle, doğruluğun sağlanması amacıyla uygun deneyimli ikmal personelinin göreve tahsis edilmesi gerekmektedir. Satın alma emirleri, ambar stok çıkış formları, envanter raporları, faturalar ve makbuzların uygun bir şekilde muhafaza edilmesi ve dizinlenmesi gerekmektedir. Yakıt için makbuzlara satın alma işleminin gerçekleştirildiği müdahale gemisinin, taşıtının veya donanımın kimliğini açıklayıcı notlar yazılması gerekmektedir.

▲ Şekil 13: Bir müdahaleye gönüllülerin büyük ölçekli katılımı koruyucu donanımlar, gıda ve barınma için kayda değer maliyetlere maruz bırakabilmektedir.

▲ Şekil 14: Atığın yüklenip-boşaltılması, depolanması, nakliyesi, arıtılması ve bertarafı maliyetli olabilmektedir. Toplanan, taşınan ve arıtılan atık miktarlarının kaydedilmesine özel dikkat gösterilmelidir.

Üçüncü şahıs hizmetleri

Bir müdahale boyunca örneğin donanımların temizlenmesi, numune tahlili, petrol yörüngesinin modelinin ve haritasının çıkartılması, bilimsel tavsiyenin veya uydu görüntüsünün sağlanması, temizlik sahalarının güvenliği ve donanımların depolanması için ve atık depolama ve bertarafı için ek üçüncü şahıs hizmetleri gerekli olabilmektedir. Verilen hizmetin ve maliyetlerin nasıl hesaplandığının tamamen anlaşılmasına olanak sağlamak için yeterli belgelerin sağlanması gerekmektedir.

Su, elektrik, cep telefonu ve sabit telefon hattı gibi kamu hizmetleri maliyetleri ve arama ücretlerinin belirtilen müdahale dönemine uygun fatura bileşeniyle birlikte ilgili evrakla desteklenmesi gerekmektedir.

Atık depolama ve bertarafı bir müdahalenin toplam maliyetlerinin önemli bir parçası olabilmektedir (Şekil 14). Atık için hak talepleri genellikle ağırlık veya hacim olarak ele işlenen atığın birim başına bir maliyetini temel almaktadır. Uygun olduğu hallerde, hak talebine eklenen uygun faturalarla birlikte, atığın nakliyesi, depolanması, işlenmesi ve nihai arıtması veya bertarafı gibi bireysel bileşenlerin tam olarak anlaşılmasına olanak sağlanması için birim maliyetin ayrıntılı bir hesabı yardımcı olmaktadır.

Mülkte hasar

Petrol, çeşitli mülk türlerinde temizlik, onarım veya yenisiyle değiştirme için hak talepleriyle sonuçlanan hasara yol açabilmektedir. Etkilenen kalemler genellikle şunları içermektedir: balıkçılık veya başka ticaret gemilerinin gövdeleri; gezinti teknesi; yat limanı dubaları; ağlar ve kapanlar gibi balık av malzemeleri; ve balık çiftlikleri, midye salları ve istiridye köprüleri gibi deniz ürünleri üretme yapıları. Kazara petrol dökülmeleri ve balık üretme çiftlikleri hakkında daha fazla bilgi için Petrolün Balık Çiftlikleri ve Su Ürünleri Üretim Tesisleri Üzerindeki Etkileri hakkındaki ayrı ITOF kitapçığına ve Uluslararası Petrol Kirliliği Tazminat Fonlarının Balık Üretim Çiftlikleri, Deniz Ürünleri Üretim ve Balık İşleme Tesisleri Sektöründe Hak Taleplerinin Sunulması Kılavuzuna⁴ başvurabilirsiniz.

Mülkte hasar nedeniyle hak talepleri bir temizlik faaliyetinin bir sonucu olarak, örneğin işçiler ve taşıtlar tarafından kullanılan yollar veya patikalarda hasar nedeniyle ortaya

çıkabilmektedir. Taşıtların gemilerin ve diğer donanımların bir müdahaleye doğrudan dahil edilmesinin bir sonucu olarak taşıtlardaki hasarın düzeltilmesi de bir hak talebinin bir parçasını oluşturabilmekle birlikte uygulanabilir olduğu hallerde taşıt veya başka sigorta poliçeleri uyarınca tazminat araştırılması gerekmektedir.

Ayrı bir temizlik hak talebinin sunulmaması halinde, mülkte hasar nedeniyle bir hak talebine mülkte hasarın önlenmesi için girişilen haffletici tedbirlerle ilgili maliyetler için bir hak talebi dahil edilebilmektedir. Bu, bir deniz ürünleri yetiştirme tesisinin, sanayi su alma yapısının veya yat limanının etrafına koruyucu engel yerleştirilmesini içerebilmektedir.

Mülkte hasar nedeniyle hak taleplerini destekleyici bilgiler

Asgari olarak, bir hak talebini destekleyici olarak mülkün onarım öncesi ve sonrası fotoğraflarının verilmesi gerekmektedir. Uygun ve uygulanabilir olduğu hallerde, kirlenmiş veya hasar görmüş mülkün sadece tazminatı ödeyen kuruluşun ön onayı alınarak elden çıkarılması gerekmektedir. Hasarın nedeninin ayrıntılı bir tanımının da sağlanması gerekmektedir. Mümkün olduğunda, temizlik ve onarım çalışması için sözleşme yapmadan önce birçok fiyat araştırmasının yapılması gerekmektedir ve tüm faturaların ve makbuzların muhafaza edilmesi gerekmektedir. Hasar görmüş bir kalemin onarılmasından ziyade yenisiyle değiştirilmesi için bir hak talebinin örneğin temizlik ve onarım şirketlerinden ve imalatçılardan maliyet tahminleriyle desteklenmesi ve kalemin neden hurdaya çıkartılacağıyla ilgili bir açıklamayı içermesi gerekmektedir.

Mülkte hasar nedeniyle birçok hak talebi için, mülkün onarılması için iş başlangıcından önce bir tetkik gerekli olacaktır. Bu genellikle, tazminatı ödeyen kuruluşun temsilcileriyle müştereken üstlenilmektedir. Tetkikler, sebep sonuç ilişkisinin vakayla bağlantısının teyit edilmesi, hak talebinde bulunulan kirlilik veya başka hasarın seviyesinin teyit edilmesi ve üstlenilecek olan uygun çalışma hakkında tavsiyede bulunulması için gerekli olmaktadır (Şekil 15).

Mülkte hasar nedeniyle hak taleplerinin değerlendirilmesinde genellikle kirlilikten önce mülkün durumu ve yaşı hesaba katılmaktadır ve ödeme alışılğıeldik biçimde bir "eskiye karşılık yeni" esasına göre yapılmamaktadır. Örneğin, çalışma ömrünün sonuna doğru petrol bulaşmış olan balık av malzemelerinin yenisiyle değiştirilmesi için ödemelerde bir indirim yapılabilmektedir. Sonuç olarak, bir hak talebinin bir parçası olarak satın alma makbuzlarının ibraz edilmesi gerekmektedir. İyileştirmenin izah edilmesi, örneğin eski bir çakıl yolun asfalt kaplamayla yüzeyinin yeniden kaplanması için mahsuplar da yapılabilmektedir ve bu gibi herhangi bir iyileştirmenin hak talebi hazırlanırken hesaba katılması gerekmektedir.

Mali kayıplar

Bir kazara petrol dökülmesinin doğrudan bir sonucu olarak şirketlerin, kuruluşların ve şahısların geliri olumsuz olarak etkilenebilmekte, mali kayıpla sonuçlanabilmektedir. Mali kayıp, sonuç olarak ortaya çıkan mali kayba ve safi mali kayba bölünebilmektedir.

Bir kazara petrol dökülmesinin bir sonucu olarak mali kayıplar için hak talepleri en yaygın olarak balık üretme tesislerinden

⁴ www.iopcfund.org/publications.htm

▲ Şekil 15: Petrol bulaşmış olan sahil şeridine giren ve çıkan ağır iş makinelerinin hareketiyle ciddi bir şekilde hasar gören bir alan. Alanın onarımı için bir hak talebi gerçek hasar seviyesinin ve işten kaynaklanabilecek olan herhangi bir iyileştirmenin tespit edilmesi için bir tetkik gerektirebilecektir.

▲ Şekil 16: Temizliğe giden, petrol bulaşmış olan bir balık kafesi. Sonuç olarak ortaya çıkan herhangi bir gelir kaybı, sonuç olarak ortaya çıkan mali kayıp nedeniyle bir hak talebine yol açabilmektedir.

▲ Şekil 17: Turistik bir sahilde temizlik, bölgedeki genel ziyaretçi sayısını etkileyebilmektedir ve birtakım ticari faaliyetler için safi mali kayıp nedeniyle hak talepleriyle sonuçlanabilmektedir.

ve turizm sektörlerinden sunulmaktadır. Dünya çapında bu ticaret sektörlerinden çok çeşitli mali ve işletme düzenlemeleri benimsenmiştir ve sonuç olarak hak talebinde bulunan belirli bir kişinin mali kayıp için bir hak talebini destekleyici olarak verebileceği tam bilgiler çok çeşitli olmaktadır ve kaybın özel durumlarına bağlı olmaktadır. Bu nedenle, aşağıdaki bilgilerde, balık üretme çiftlikleri ve deniz ürünleri üretme tesislerinin hak talepleri üzerine özel bir vurguda bulunularak mali kayıplar nedeniyle hak talepleriyle ilgili daha yaygın konuların üzerine odaklanılmaktadır

Sonuç olarak ortaya çıkan mali kayıp

Sonuç olarak ortaya çıkan mali kayıp nedeniyle hak talepleri alışlageldik biçimde, balıkçı tekneleri, balık av malzemeleri, deniz ürünleri üretme tesisleri (Şekil 16) veya turizm varlıklarında sonraki kullanımlarını engelleyen kirlenmenin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Petrol bulaşan kalemler temizlenirken veya yenisiyle değiştirilirken kaybedilen gelir, sonuç olarak ortaya çıkan ekonomik kayıp nedeniyle bir hak talebinin temelini oluşturabilmektedir. Mülkte hasarın desteklenmesi için gerekli olan belgelere ilaveten, gelir kaybının meydana

geldiğinin ispatlanması da gerekecektir. Bu bakımdan, sonuç olarak ortaya çıkan mali kayıp nedeniyle hak taleplerinin desteklenmesi için gerekli olan bilgiler safi mali kayıp için hak taleplerinin desteklenmesi için gerekli olana benzer olmaktadır ve her ikisi de aşağıda birlikte ele alınmaktadır.

Safi mali kayıp

Örneğin denizdeki petrol bir balıkçı teknesi filosunun limandan çıkmasını engellemesi veya müdahale faaliyetlerinin bir turizm tesisine girişi tıkanması halinde mülkte herhangi bir hasar meydana gelmediğinde dahi Safi mali kayıp nedeniyle hak talepleri meydana gelebilmektedir (Şekil 17). Kazara dökülmüş olan bir petrolün medya raporları da pazarda bir güven kaybıyla sonuçlanabilmektedir, bu güven kaybı turistleri bir sahil şeridini ziyaret etmekte veya kamuoyunu petrole kirlendiğini algıladıkları deniz ürünlerini satın almaktan veya yemekten vazgeçirebilmektedir. Uluslararası tazminat sistemleri uyarınca kabul edilmekle birlikte bazı ulusal yargı çevrelerinde safi mali kayıp nedeniyle hak talepleri kabul edilebilir olmamaktadır. Safi mali kayıpların kabul edildiği hallerde, kayıplar mülkte hasarın bir sonucu olarak görülebilmekten ziyade sadece bir bilançoda görülebilmektedir. Bu nedenle, bu gibi birçok hak talebi için, en önemli destekleyici belgeler şirket hesaplarının ve diğer mali beyannamelerin nüshaları olacaktır.

Kamu sağlığının korunması için bir önleyici tedbir olarak yetkililer balıkçılık faaliyetlerine ve kazara petrol dökülmesinden etkilenen kıyusal alanlardan deniz ürünlerinin tüccarlar, oteller ve restoranlar tarafından satışına yasaklar getirilebilmektedir. Balıkçılıkta getirilen herhangi bir yasağın, yasakları koyma, sürdürme ve kaldırma ölçütlerinin açık bir şekilde anlaşılmasının sağlanacağı teknik zeminlerde yürütülmesi gerekmektedir. Balıkçılık kısıtlamalarının bir sonucu olarak ticari faaliyet kesintileri nedeniyle hak taleplerinin yetkililer tarafından yapılan ilgili bildirimlerin nüshalarını içermesi gerekmektedir. Balıkçılığa getirilen yasaklar balıkçılık faaliyetlerinin devam etmesini yasa dışı hale getirmekle birlikte, yasaklar yeterli teknik gerekçe ile koyulmuşsa veya sürdürülmüşse hak taleplerinin kabul edilebilir olarak dikkate alınmayacağına dikkat edilmesi gerekmektedir.

▲ Şekil 18: Geçim kaynağı olarak yapılan balıkçılıkla ilgili bir hak talebinin desteklenmesi için mali kayıtlar genellikle mevcut olmamaktadır. Bazen zararların tespit edilmesi için başka araçlar ve bilgi kaynakları kullanılabilir.

▲ Şekil 19: Bir balık pazarında satılmayı bekleyen av. Ayrıntılı satış rakamları kazara dökülen petrolün bir sonucu olarak kayıplar nedeniyle herhangi bir hak talebinin değerlendirilmesine yardımcı olacaktır.

Mali kayıp nedeniyle bir hak talebinin hazırlanması

Mali kayıp nedeniyle bir hak talebinin hazırlanmasında ilk adım genellikle belirli bir ticari faaliyete yasal olarak dahil olduğunun kanıtının sağlanması olmaktadır. Örneğin, balıkçılık faaliyetleri genellikle ruhsatlı olmaktadır ve bir balıkçılık kooperatifine üyelik kanıtı veya gemi tescil belgeleri elde edilebilmektedir. Benzer bir şekilde, bir turizm işletmecisi genellikle ruhsatlandırma ve tescile tabi olacaktır ve bu belgelerin nüshalarının sağlanması gerekmektedir. Dünyanın bazı yerlerinde, yasa dışı veya düzenlenmemiş faaliyetlere müsamaha gösterilmektedir fakat bu bazı hak taleplerinin kabul edilmesinde güçlükler yol açabilmektedir.

Dünyanın bazı yerlerinde resmi ruhsatlandırma ve vergi yönetmelikleri küçük ölçekli balıkçılığın kaydedilmesini gerektirmemektedir. Buna ilaveten, geçim kaynağı amaçlı veya elle balıkçılık (Şekil 18) mali işlemleri içermeyebilen takas için günlük gıda veya deniz ürünlerinin sağlanmasına odaklanabilmektedir. Bu etkenler, balıkçılar genellikle kendi hak talepleri için kendi faaliyetleri hakkında sözlü beyanlardan başka herhangi bir destekleyici belge sağlayamadıklarından birçok balıkçılık için hak taleplerinin değerlendirilmesini sorunlu hale getirecek şekilde birleşmektedir. Bu durumlarda, hak talebinde bulunanların, görevlendirilen uzmanların (ITOPF dahil), yerel makamların, balıkçılık memurlarının ve ilgili diğer tarafların bir kazara dökülme boyunca etkilenen balıkçılıkların gerçekçi bir mali resminin oluşturulması için birlikte çalışması önem arz etmektedir. Bu, kapsamlı saha çalışması ve bilgilerin toplanmasını gerektiren uzun soluklu bir süreç olabilmektedir. Küçük ölçekli turizm ve diğer ticari faaliyetler için benzer bir yaklaşım gerekli olabilmektedir.

Kayıtlar mevcut olduğunda, ticari faaliyetin ve normal ticaret örneklerinin ve petrolün kazara dökülmesi nedeniyle gelir üzerindeki herhangi bir etkinin anlaşılmasına olanak sağlanması için vakadan önce en az son üç yıl için mali hesapların nüshalarının verilmesi gerekmektedir (Şekil 19 ve Şekil 20). Koşullar izin verdiğinde, vaka sonrası bir dönem için hesaplar da verilebilmektedir. Resmi mali hesaplar mevcutsa, ticaret kayıtlarının, vergi alındıklarının, balıkçılık avlanma ve satış pusulalarının, balık yemi, buz ve yakıt gibi satın almaların makbuzları, bir balık avlanma faaliyet takvimi, besleme ve mahsul alma şablonlarının nüshalarının tamamı balıkçılık faaliyetlerinden bir hak talebinin desteklenmesi

Yıl	Ay	Av (kg)	Ortalama pazar fiyatı (kg başına maliyet)	Av satış fiyatı
2005	Ocak	300	1.40	420
	Şubat	1201	1.44	1,729
	Mart	378	1.45	548
	Toplam	1879		2,698
2006	Ocak	405	1.49	603
	Şubat	1105	1.51	1,669
	Mart	312	1.50	468
	Toplam	1822		2,740
2007	Ocak	314	1.50	471
	Şubat	216	1.57	339
	Mart	222	1.56	346
	Toplam	752		1,156

Gemi ipotek/bakım	Personel	Yakıt	Buz	Elektrik	Toplam Maliyet	Kâr
155	125	54	10	14		
175	432	167	45	32		
155	200	32	15	16		
485	757	253	70	62	1,627	1,071
165	145	59	10	17		
174	500	179	50	38		
145	210	38	15	13		
484	855	276	75	68	1,758	982
134	145	60	10	17		
120	110	50	10	11		
145	254	34	15	15		
399	509	144	35	43	1,130	26

▲ Şekil 20: Bir balıkçı teknesi için gelir kaybı nedeniyle bir hak talebinin desteklenmesinde verilen örnek rakamlar. 2007 yılı Şubat ayındaki kazara dökülme balık üretme çiftliklerinin bu ay boyunca kapatılmasıyla sonuçlanmış, daha önceki iki yılda aynı dönem için olandan kayda değer ölçüde daha az av açmıştır. İlgili işletme maliyetlerinde (gemi bakımı, personel, yakıt, buz, vb.) tasarruflar edilmiş olmakla birlikte, genel kar azalmıştır. Kaybın örneğin kazara dökülen petrolden uzakta bir alanda balıkçılık yapılarak kaybın azaltılıp azaltılamayacağını tespit edilmesi için ek tahlil gerekli olabilmektedir.

talep edilebilmektedir. Turizm ticari faaliyetleri için, örneğin kiraya verilen otel odalarının ve kamp yerlerinin sayısı, hizmet verilen restoran müşterilerinin sayısı, bir eğlence programı için satılan biletlerin ayrıntılarıyla birlikte benzer kayıtlar gerekli olabilmektedir.

Mülkte hasar talepleriyle olduğu gibi, hak talebinde bulunulan mali kaybın doğrulanması için ve aynı zamanda kaybın alternatif gelir kaynakları göz önünde bulundurularak hafifletilip hafifletilemeyeceği veya azaltılıp azaltılmayacağına tespit edilmesi için hak talep eden ticari faaliyetinin bir tetkiki gerekli olabilmektedir.

Koşullar bir tetkikin gerçekleştirilmesini önlüyorsa, yardımcı olmak için hak sahibinin ticari faaliyetinin tam bir tanımının değerlendirilmeyle birlikte sağlanması gerekmektedir. Örneğin, balık üretme çiftlikleri ve deniz ürünleri yetiştirme tesislerinin hak talepleri için, bir hak sahibi kültür olarak yetiştirilen veya yakalanan türlerin, üretim döngülerinin, mevsimsel ve hafa etkilerinin, balık av aletleri türlerinin ve müşterilerinin ayrıntılarını verebilir. Bir otel işletmecisi otel tesislerinin, ayrılan yerlerin, ziyaretçilerin nüfus yapısının, yakındaki ilgi çekici yerlerin bir tanımını verebilir. Temizlik hak talepleriyle olduğu gibi, genellikle daha az bilgi olmasından ziyade daha fazla bilgi verilmesi tercih edilebilir.

Faaliyet yasaklarının bir sonucu olarak yapılan tasarruflardan, örneğin limanda geriye kalan balıkçı tekneleri için yakıt tasarrufları veya ayırttıkları yerleri iptal ettirmiş olan otel ziyaretçileri için azalan gıda maliyetlerinden bahsedilmesi ve hak talebinde hesaba katılması gerekmektedir.

Ticari faaliyetler nadiren yalıtılmış halde çalışmaktadır ve sonuç olarak kazara dökülen petrolden doğrudan etkilenenlere bel bağlayan şirketler veya bireyler de etkilenmektedir. Bu, balık yemi tedarikçileri, balık işleme tesisleri, deniz ürünleri toptancıları, gemi perakendecileri ve otel tedarikçilerini içerebilmektedir. Bu taraflardan mali katıp için bir hak talebinin bir kazara dökülmeye doğrudan etkilenenler için olanla benzer bilgileri içermesi ve aynı zamanda hak talebinde bulunan ve tedarikçi veya mevcutsa alıcı arasındaki sözleşmeye dayalı düzenlemelerin ayrıntılarını da içermesi gerekmektedir. Ödemenin bir maaş, avın karının paylaşılması veya her ikisinin bir birleşimi biçiminde olabileceği hallerde bir balık teknesi personeliyle benzer bir durum ortaya çıkabilmektedir. Bu durumda, personel ödemesi düzenlemelerinin ayrıntılandırılması ve uygun olduğu hallerde bir balıkçı teknesi için tüm hak taleplerinin müştereken ele alınacağına gösterilmesi için bir personel feragat belgesinin verilmesi gerekmektedir.

Hak talebinde bulunulan herhangi bir mali kayıp ve kazara dökülen petrol arasında açık ve yakın bir bağlantı olmasının gerektiğine dikkat edilmesi önem arz etmektedir. Ayrıca, hak talebinde bulunanların kayıplarını hafifletmek için makul tedbirler almış olduklarını göstermek için kanıt sağlamaları gerekmektedir, örneğin bir restoran deniz ürünlerini alternatif tedarikçilerden satın alabilir veya bir ticari faaliyette çalışılmayan dönem boyunca çeşitli maliyetler en aza indirebilir. Sebep-sonuç ilişkisi ve diğer ölçütler arasında bağlantının oluşturulması için gerekli olan belgeler çeşitlilik göstermektedir ve her bir hak talebinde bulunana özgüdür.

Bir ticari faaliyette kazanılabilecek olan gelir veya kâr seviyesi günlük, mevsimsel veya yıllık olarak bazen kayda değer ölçüde farklılık gösterecektir ve bir kazara petrol dökülmesinden bağımsız olan birçok etkenden etkilenecektir.

Örneğin, ulusal iktisatta bir gerileme dönemi veya kötü hava koşullarının olduğu bir mevsim turist sayısını azaltabilmektedir ve yumurtlamada ve istihdamda doğal değişimler yetiştirilen yetişkin balık miktarını veya av miktarlarını artırabilmekte veya azaltabilmektedir. Kazara dökülmenin doğrudan bir sonucu olarak maruz kalınan kayıplardan kazara dökülme olmadığında meydana gelebilecek olan kayıplardan ayırt edilmesi önem arz etmektedir. Sadece bir kazara petrol dökülmesine atfedilebilir mali kayıpların tespit edilmesi ve miktarının belirlenmesi genellikle karmaşık olabilmektedir ve uzmanların yardımını ve diğer taraflarla müştereken üstlenilen tetkikler gerektirebilmektedir.

Balık çiftlikleri ve turizm kuruluşları, bir kazara dökülmeden dolayı olumsuz reklamı azaltmak için bir pazarlama kampanyasına girişebilmektedir. Bu gibi kampanyalar, maliyetleri bir hak talebinde kalem kalem belirtilmesi gereken televizyon, radyo ve gazete reklamlarını içerebilmektedir. Ölçülebilir bilgilerle birlikte, kampanyanın zamanlaması ve amaçlanan hedefler gibi ek bilgilere gerek olabilmektedir. Herhangi bir pazarlama kampanyasının amaçlarının erken bir safhada tazminat ödeyenlerle birlikte tartışılması tedbirli bir yaklaşım olmaktadır.

Karmaşık vakalarda, bir hak talebinde bulunan bir hak talebinin hazırlanmasına yardımcı olmaları için danışmanlar tutulmasının uygun olduğunu düşünebilir. Danışmanların uygun niteliklere sahip olması ve tazminat sürecinde ve talep edilen tazminat belgelerinin standartları hakkında bilgiye sahip olması gerekmektedir. Danışmanların çalışması için maruz kalınan makul maliyetler bazı tazminat sistemleri uyarınca tazmin edilebilmektedir. Danışmanların maliyetlerinin hak olarak talep edilen zararlarla ve üstlenilen işle orantılı olması gerekmektedir. ITOF ve tazminatı ödeyen kuruluş tarafından görevlendirilen diğer uzmanlar hak taleplerinin hazırlanması hakkında tavsiyelerde bulunabilmektedir.

Çevresel izleme, hasar ve onarım

Temizlik çalışmalarının kapsamı ve süresinin ve sahil şeridinin veya biyolojik türlerin kirlilik seviyesinin tespit edilmesi dahil olmak üzere çeşitli nedenlerle bir petrolün kazara dökülmesinden etkilenen bir alanın izlenmesi gerekli olabilmektedir. İzleme, aralıklı olarak doğrudan görsel gözlemlerden bir zaman dilimi boyunca kapsamlı bir numune alma ve tahlil seferberliğine kadar değişiklik gösterebilmektedir. Numune alma aynı zamanda petrolün kimliğinin tespit edilmesine olanak sağlanması için de gerekli olabilmektedir. Tercihen, işin başlangıcından önce tazminatı ödeyen kuruluşla birlikte izleme programlarında mutabık kalınması gerekmektedir.

İzleme, numune alma ve tahlil için hak taleplerinin desteklenmesi amacıyla gerekli olan belgeler değişiklik gösterecektir. Numune alma için hak taleplerinin işin mantığını, numune türü hakkında anahtar bilgileri (örneğin, petrol, su, tortu veya bir bölgede yaşayan bitki ve hayvan türleri), numunenin toplandığı tarih ve yer ve tahlilin tarih ve yöntemini içermesi gerekmektedir. İzleme programlarının sonuçlarından yola çıkılarak Raporların veya tavsiye bildirilerinin de sağlanması gerekmektedir. Denizde Kazara Dökülen Petrollerin Numunesinin Alınması ve İzlenmesi hakkında ayrı ITOF kitapçığında daha fazla bilgi verilmektedir.

Uluslararası tazminat sistemleri uyarınca, çevredeki hasarın bir sonucu olarak maruz kalınan mali kayıp ve hasarın düzeltilmesi maliyetleri için hak talepleri göz önünde bulundurulabilmektedir. Bu başlık altında mali kaybın

desteklenmesi için gerekli olan belgeler yukarıda tartışılanlara benzer olacaktır, hak talebinde bulunanın ticari faaliyetinin mali kayıtlarını ve ayrıntılarını gerektirecektir.

Hasar gören kaynakların onarılıp başlangıç durumuna getirilmesi ve doğal toparlanmanın teşvik edilmesi amacıyla yapılan iş için hak talepleri Uluslararası Anlaşmalar uyarınca sadece bazı ölçütler karşılanıyorsa kabul edilebilir olmaktadır. Maliyetlerin yapılan işin açık bir şekilde açıklanması için kalem kalem belirtilmesi gerekmektedir. Kuramsal modellere göre yapılan hesaplamaları temel alan hak talepleri ve kendi başına çevrenin işlev kaybı nedeniyle açılan tazminat davaları bazı ulusal ve bölgesel tazminat sistemleri uyarınca tanınmaktadır fakat uluslararası tazminat sistemleri uyarınca kabul edilemez olmaktadır. Petrol Kirliliğinin Deniz Ortamı Üzerindeki Etkileri hakkındaki ayrı ITOFF belgesinde ek bilgiler sağlanmaktadır.

Hak taleplerinin sunulması

En temel biçimde, bir hak talebinin hak talebinde bulunanın kimliğini ve irtibat ayrıntılarını, vakanın ismini (genellikle gemi ismi), hak talebinde bulunulan miktarı ve hak talebinin nedenini içermesi gerekmektedir. Bu temel biçimde sunulan bir hak talebi niyetin faydalı bir bildirim olarak hizmet verebilirken çoğu durumda bu bir değerlendirmenin yapılmasına olanak sağlanması için yetersiz olacaktır ve genellikle çok daha fazla bilgi gerekli olacaktır.

Başvuru numarası olmayan faturaların, beyannamelerin kutuları olarak sağlanan destekleyici belgeler ve diğer belgeler

bir değerlendirmenin gerçekleştirilebileceği bir noktaya ulaşmak için kayda değer ek çaba gerektirecektir. Büyük ölçekli bir vakada, hak talebi belgeleri hacimli olabilmektedir ve en iyi şekilde, değerlendirmeye görevlendirilecek olan kuruluşlar ve bu kuruluşların uzmanları tarafından kolaylıkla anlaşılabilen bir biçimde sunulması gerekmektedir. Özellikle de, vakayla ilgilerinin ve hak talebini nasıl destekleyeceklerinin açıklanması için destekleyici faturaların, kayıtların ve diğer belgelerin bir tanımının verilmesi ve hak talebindeki ayrı ayrı kalemlere havale edilmesi gerekmektedir. Hak talebi özetleri ve kolaylıkla kullanılabilir elektronik bir biçimde, tercihen veri sayfaları biçiminde sunulan ayrıntılı rakamlar tablosu tahlilini üstlenenler tarafından bir hak talebinin ayrıntısının yazılması ihtiyacını ortadan kaldıracaktır. Ayrıca, hak taleplerinin değerlendirilmesi genellikle ulusal ve uluslararası uzmanlar arasında bir takım gayreti olmaktadır ve belgelerin elektronik olarak sunulması özellikle tercüme gerekli olduğunda sürece yardımcı olabilmektedir. Bununla birlikte, çok iyi belgelendirilmiş bir hak talebinin sunulması sonuç olarak hak talebinin kabul edilebilir olduğu ve bu nedenle tazminata hak kazanacağı anlamına gelmeyebilmektedir.

Bir hak talebi sunulduktan sonra öngörülemez maliyetlere maruz kalınabilmektedir. Nispeten küçükse, orijinal hak talebi bu maliyetleri dahil etmek için değişikliğe uğratılabilmekle birlikte bu sonraki değerlendirme sürecini geciktirebilmektedir. Aksi takdirde, daha sonraki bir tarihte ek bir hak talebi sunulabilmektedir fakat hak talebinde bulunanların Uluslararası Anlaşmalar dahil olmak üzere birçok yargı çevresi uyarınca zamanaşımının vakadan sonra belirli bir süre geçtiğinde kabul edilmesini engellediğinin farkında olması gerekmektedir.

Anahtar noktalar

- Bir gemiden petrolün kazara dökülmesinin bir sonucu olarak maruz kalınan kayıpların gemi sahibine mümkün olduğunca hızlı bir şekilde bildirilmesi gerekmektedir.
- Temel bir hak talebinin hak talebinde bulunanın kimliği, vakanın ismi, hak talebinde bulunulan miktar ve hak talebinin nedeni gibi bilgileri içermesi gerekmektedir.
- Gerekli olan ek belgelerin türü hak talebi türüne bağlı olacaktır.
- Temizlik hak talepleri için, destekleyici belgelerin kalitesi başlangıçtan itibaren bilgilerin kaydedilmesi ve korunması için alınan tedbirlerle artırılmaktadır.
- Bilgilerin kaydedilmesi görevinin sorumluluğunun tüm personele ait olması gerekmektedir. Bir hak talebinin desteklenmesi için gerekli olan bilgilerin toplanması belirli bir kişi veya gruba verilmesi ve acil durum eylem planlarına dahil edilmesi gerekmektedir.
- Yetersiz bilgidense daha fazla bilgi kaydedilmesi daha iyi olduğundan Tüm toplantıların, faaliyet ve masrafların kayıtlarının muhafaza edilmesi gerekmektedir.
- Temizlik hak taleplerinin, ayrı bileşenlerin gösterilmesi için yapılandırılması gerekmektedir ve müdahaleye destek olarak üstlenilmiş olan iş için makul ücretleri temel alması gerekmektedir.
- Mülkte hasar için hak talepleri birçok durumda hasarın boyutunun ve uygun onarım çalışmasının tespit edilmesi için bağımsız bir tetkik gerektirecektir.
- Sonuç olarak ortaya çıkan mali kayıp ve safi ekonomik kayıp hak talepleri özellikle turizm ve balıkçılık sektörlerinde eksiksiz mali hesaplar ve satış bilgileriyle desteklenmesi gerekmektedir.
- Küçük ölçekli ve geçim kaynağı amaçlı işletmeler için bu veriler mevcut olmayabilmektedir ve kayıpların doğrulanması için başka araçlar gerekli olabilmektedir.
- Son olarak, kayıplarını ispat etmek hak talebinde bulunanın sorumluluğunda olmaktadır.

TEKNİK BİLGİ KİTAPÇIKLARI

1. Denizdeki Petrol Döküntülerinin Havadan Gözlemlenmesi
2. Denizdeki Petrol Döküntülerinin Geleceği
3. Petrol Kirliliğine Müdahalede Vinç Kollarının Kullanımı
4. Petrol Döküntülerine İşlem Uygulanması Sırasında Dağıtıcıların Kullanımı
5. Petrol Kirliliğine Müdahalede Sıyırıcı Kullanımı
6. Petrolün Kıyı Şeritlerinde Fark Edilmesi
7. Petrolün Kıyı Şeritlerinden Temizlenmesi
8. Petrol Döküntüsüne Müdahalede Emici Maddelerin Kullanımı
9. Petrolün ve Kalıntının Bertaraf Edilmesi
10. Petrol Döküntülerinde Liderlik, Kumanda VE Yönetim
11. Petrol Kirliliğinin Balık Yatakları ve Deniz Kültürü Üzerindeki Etkileri
12. Petrol Kirliliğinin Sosyal ve Ekonomik Faaliyetler Üzerindeki Etkileri
13. Petrol Kirliliğinin Çevre Üzerindeki Etkileri
14. Denizdeki Petrol Döküntülerinde Numune Alma ve İzleme
15. Petrol Kirliliği Tazminat Taleplerinin Hazırlanması ve Sunulması
16. Denizdeki Petrol Döküntüleri için Acil Durum Planlaması
17. Denizdeki Kimyasal Olaylara Müdahale

Uluslararası Tanker Sahipleri Kirlilik Federasyonu Limited (ITOPF) petrol, kimyasallar ve diğer tehlikeli maddelerin denize kazara dökülmesine etkili bir şekilde müdahale edilmesini desteklemek için dünyadaki gemi sahipleri ve sigortacıları adına kurulan kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Teknik hizmetler acil durum müdahalesi, temizlik teknikleri hakkında tavsiye, kirlilik hasar değerlendirmesi, kazara dökülmeye müdahale planlamasına yardım ve eğitim sağlanmasını içermektedir. ITOPF, denizde petrol kirliliği hakkında kapsamlı bir bilgi kaynağıdır ve bu kitapçık ITOPF'un teknik personelinin deneyimini temel alan bir dizinin birincisidir. Bu kitapçıkta bilgiler ITOPF'tan önceden açık izin alınarak kopyalanabilir. Daha fazla bilgi için lütfen temasa geçiniz:

ITOPF Ltd

1 Oliver's Yard, 55 City Road, Londra EC1Y 1HQ, İngiltere

Telefon: +44 (0)20 7566 6999
24 Saat: +44 (0)20 7566 6998

E-posta: central@itopf.org
Web: www.itopf.org